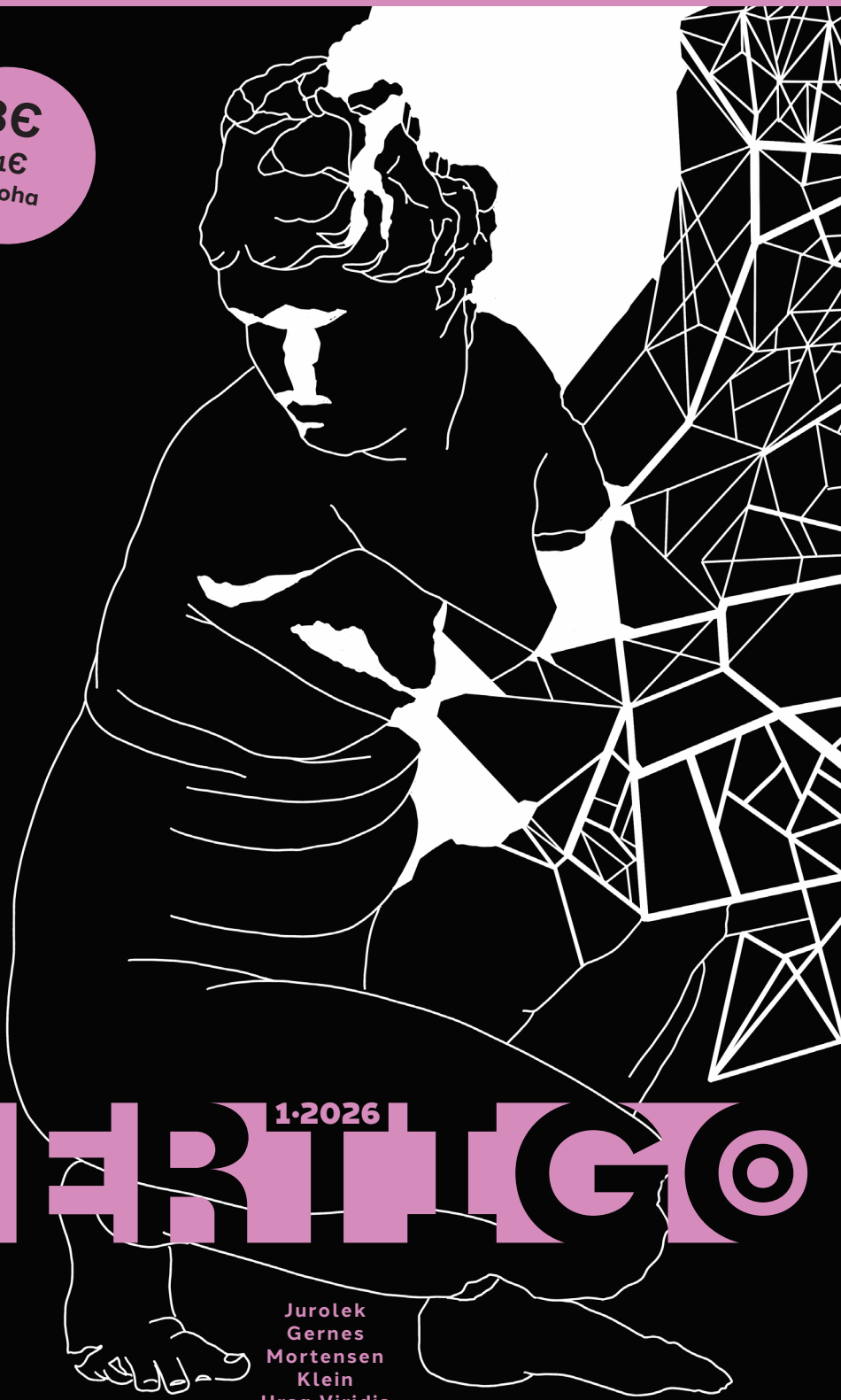
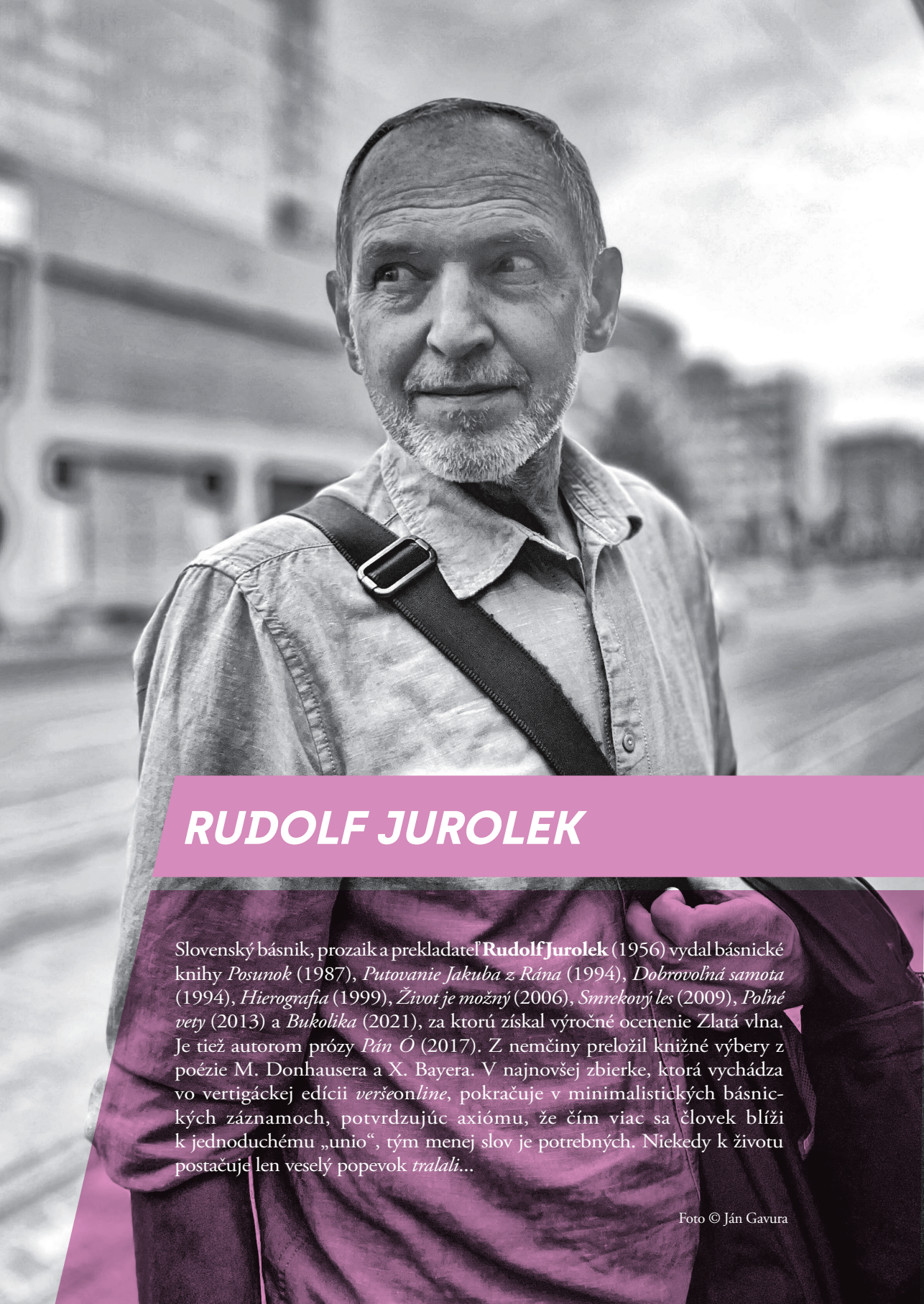

3€
+1€
príloha

Viridis 1.2026

Jurolek
Gernes
Mortensen
Klein
Ursa Viridis
Poeti z ulice
Čorejová

RUDOLF JUROLEK

Slovenský básnik, prozaik a prekladateľ **Rudolf Jurolek** (1956) vydal básnické knihy *Posunok* (1987), *Putovanie Jakuba z Rána* (1994), *Dobrovoľná samota* (1994), *Hierografia* (1999), *Život je možný* (2006), *Smrekový les* (2009), *Polné vety* (2013) a *Bukolika* (2021), za ktorú získal výročné ocenenie Zlatá vlna. Je tiež autorom prózy *Pán Ó* (2017). Z nemčiny preložil knižné výbery z poézie M. Donhausera a X. Bayera. V najnovšej zbierke, ktorá vychádza vo vertigáckej edícii *veršeonline*, pokračuje v minimalistických básnických záznamoch, potvrdzujúc axiómu, že čím viac sa človek blíži k jednoduchému „unio“, tým menej slov je potrebných. Niekedy k životu postačujú len veselý popevok *tralali...*

Foto © Ján Gavura

Tri Tralali(e)

pozrime, k čomu ma priviedol život
deň, v ktorom sú oblaky, ľahunké šaty žien
slovo tralali

deň, keď iba som, ani neviem ako
pre nič za nič, pre všetko

človek zakaždým kráča do prázdna
zrazu kavka, prasknutá dlažobná kocka, odpadkový kôš
slnko, dážď, slnko

už len stretnúť priateľa a dať sa s ním do reči

striechnem na slovo, ktoré o všetkom rozhodne

na konci cesty lány ľanu
a vo vzduchu tri teplovzdušné balóny –
ako oslobodenie

ULRIKKA S. GERNES

Dánsky píšuca spisovateľka **Ulrikka S. Gernes** (1965) sa venuje predovšetkým tvorbe poézie, hoci v poslednom období v čitateľskej obci zarezoval jej román *En pige forlod varelset* (Dievča opustilo izbu, 2024). Okrem toho je autorkou desiatich básnických kníh, dvoch kníh pre deti, viacerých poviedok a textov pre rozhlas. S prekladom Gernesovej básní do slovenčiny sa mohli čitatelia stretnúť už pred trinástimi rokmi v *Knižnej revue*, tentoraz sa k poetke vraciame básňami aj rozhovorom, v ktorom sa s nami podelila o svoje pocity a názory na písanie poézie.

Život ako neustála príprava na básneň

Krátky rozhovor Jána Gavuru s Ulrikkou S. Gernesovou

JG: Podľa dojmu, aký zanechávajú vaše básne, možno povedať, že poézia sa stala vašim spoločníkom a rozšírením vašej ľudskej podstaty. Zvyčajne to o autoroch svedčí, že sa bytostne stotožnili s týmto osobitým druhom myslenia a jazyka. Ako hlboké je vaše spojenie s poéziou a ako často ju vyhľadávate?

USG: Myšlienka, ktorú naznačujete vo svojej otázke, Ján, že poézia je mojím „spoločníkom a rozšírením“ mňa ako človeka, znie veľmi lákavo a nesmierne ma teší... Ako keby ma niekto pochopil.

Táto veta naznačuje a potvrdzuje, že poézia môže byť práve tým: spoločníkom a rozšírením podstaty človeka. Pre mňa ako básnika – určite áno, ale aj pre každého čitateľa poézie bez ohľadu na to, aký zdatný je ako čitateľ básnických textov.

Poézia je jazyk, ktorý prehovára hlbokým vnútorným hlasom a rezonuje s existenciálnym pocitom... osamelosti, ale aj spolupatričnosti, lásky, straty, samotného bytia. Poézia je jazyk, ktorý počúva. Keď si prechádzame ťažkými časmi, nehľadáme fakty, hľadáme poéziu. V poézii je útecha, puto, spája nás s tajomstvom života a ponúka miesto, kde môžeme zotrvať.

Poézia je v tomto zmysle prevratná, pretože ide o nepoškvrnený jazyk, ktorý požaduje, aby sa na život nazeralo z iného uhla pohľadu, dávajúc pritom priestor pocitom a životným okamihom, ktoré sa nedajú vyjadriť iným spôsobom.

Poézia je absolútne nepotrebná, a preto sa bez nej nedá žiť!

Ako často po nej siaham? Poézia je so mnou vždy, povedané metaforicky, z domu takmer nikdy neodchádzam bez knihy v taške, pretože tenučké zbierky zhustenej ľudskej skúsenosti, čím vlastne básnické knihy sú, sa dajú ľahko vziať so sebou a mať ich pri sebe. Vždy si so sebou beriem aj zošit. Nikdy neviete, kedy vám verš, myšlienka alebo možno celá básneň napovie, aby ste sa zastavili a zapísali si ju, pretože sú to vzácne a prchavé dary, ktorým je potrebné venovať pozornosť. Sú to požehnaná. Poézia vás spája s podvedomím; je to miesto na objavovanie a často prináša zaujímavé odhalenia.

JG: Vaša prvá zbierka *Natsværmer* [Mora] (1984) vyšla, keď ste boli ešte veľmi mladá; v čase jej vydania ste mali 18 rokov. Odvtedy sa vo svete veľa zmenilo a som si istý, že veľa sa zmenilo aj vo vašom osobnom živote. Oplyvnili vonkajšie podmienky a okolnosti váš pohľad na poéziu a možno aj spôsob, akým píšete? Som presvedčený, že vaša kariéra v žurnalistike alebo cestovanie po Ázii museli mať na písanie značný vplyv...

USG: Úprimne povedané, keď mi vyšla prvá zbierka básní, bola som príliš mladá. Malo to svoje dôsledky. Stratila som nevinnosť. Pred pár rokmi som napísala román, ktorý sa zaoberá zážitkami veľmi mladej osoby s niečím ťažkým (groomingom a sexuálnym zneužívaním detí), ktoré sa tejto mladej osobe stali a ktoré vrhli dlhé tieň na jej život v dospelosti. Názov románu je *Dievča opustilo izbu*. Ako poetka, ktorá rozpráva tento príbeh, musela som sa odkloniť od

poézie; zistila som, že udalosti dokážem rozvinúť len v próze, vo fikcii. Potrebovala som niečo predostrieť jednoznačným spôsobom, aby čitateľ nemusel príliš veľa interpretovať. Román bol preložený do nemčiny, angličtiny a fínčiny a v týchto jazykoch vyjde v priebehu roka 2026.

Ako mladá poetka som si naivne myslela, že písanie poézie pôjde s vekom, skúsenosťami a prežitým životom ľahšie, ale napokon som zistila, že je to naopak, stalo sa ťažším, zložitejším, komplexnejším... každé slovo nesie takú obrovskú váhu a význam, asociácie, farbu, príchut'. Poézia ma naučila pokore. Písaním a všetkými vecami, ktoré sa dejú medzi riadkami... Na stene vedľa môjho stola mám nalepený poznámkový lístok s textom: *píš, aby si nemusela písať, aby si bola šťastná aj bez toho*. Pripomienka. Pre prípad, žeby som niekedy zabudla.

Môžeš tak zúfalo chcieť napísať báseň, a napriek tejto silnej túžbe sa nič neudeje, a potom, z ničoho nič, keď si uprostred niečoho iného, v tvojej mysli sa otvoria dvere a je to tam, to malé niečo, čo by mohlo viesť k básni.

Môže sa zdať takmer smiešne viazať svoj život a identitu na niečo nestále, na niečo, čo nemôžete ovládať, ale aj keď človek ovláda remeslo poézie, tá presná a úplne tajomná sila, ktorá zdvihne báseň zo stránky a urobí z nej poéziu, nie je niečo, čo človek môže ovládať alebo kontrolovať. Niekedy sa to dá dosiahnuť tvrdou prácou... ale existuje prvok nevysvetliteľného, ktorý do básne nemožno naozaj vtlačiť. Je to ako žiť v akomsi stave pohotovosti, neustále sa pripravovať na báseň.

Bol to Picasso, kto povedal: „Inšpirácia ťa musí nájsť pri práci“? Nemôžeš sa spoliehať len na inšpiráciu, inšpirácia je ako podvádzanie, je to len malá časť; závažnejšia je oddanosť, disciplína, pravidelnosť a dôvera. Dôvera v dôležitosť poézie.

JG: Aké sú vaše hlavné kritériá pri výbere básní, ktoré vás oslovujú? A záleží na tom, či ide o dánsku poéziu alebo preklad? Spomínate si na nejaké nezabudnuteľné zážitky z čítania poézie?

USG: Čo už mám povedať? Keď píšem, premýšľam síce o forme a obsahu, o tóne, nálade, obraznosti a prostriedkoch, o hlase básne a podobne, ale to jasné uvedomenie si, ktoré dokáže vidieť a formulovať, kam báseň alebo zbierka básní smeruje, alebo všeobecne vyjadriť, o čom tá zbierka môže byť, je pre mňa niečo, čo sa mi odhaľuje až počas tvorby. Nechávam sa básňou viesť, pretože tá zvyčajne vie lepšie ako ja, čo znamená a čo chce povedať. Výzva pre mňa spočíva v tom, že som moderátorkou v zložitej konverzácii, ktorá prebieha medzi jednotlivými básňami, zaradenými v tom istom rukopise.

Pôsobivý zážitok z čítania poézie. Áno, ale nie je to bez nebezpečenstva. Čo sa stane, keď sa dostanete k poslednému riadku Rilkeho básne *Staroveké torzo Apollóna*: „Musíš zmeniť svoj život.“ Ó!? Bože! Áno! To je rozhodujúce, zdruvujúce a oslobodzujúce!

JG: Svetová populácia poéziu väčšinou prehliada, napriek tomu poézia otvára nečakane veľa dverí. Je to akoby básnici a ich čitatelia tvorili akési tajné spoločenstvo skryté pred zrakmi verejnosti. Mali ste niekedy taký pocit? Alebo, z iného pohľadu, ako vás vnímajú vaši priatelia ako poetku? Ako sa ľudia tvária, keď zistia, že sa intenzívne venujete písaniu poézie? Aké postavenie majú básnici v Dánsku?

USG: Tajné spoločenstvo? Áno! Nechceme azda všetci patriť do tajného spoločenstva? Myslím si, že čitateľ a báseň *sú* práve tým tajným spoločenstvom, a to aj preto, že čitateľ básne samotným čítaním dotvára. Stáva sa jej súčasťou. Doslova. Zosobňuje ju.

Foto © Laerke Posselt

Je úžasné, že členstvo v tomto tajnom spolku možno získať jednoducho čítaním Szymborskej. Lorcua. Rilkeho. Emily Dickinsonovej. Mnohých, mnohých ďalších básnikov. V akomkoľvek jazyku sú preklady nesmierne dôležité. Ako niekto raz povedal: *dobrý preklad je nový originál*.

Človek sa ako básnik samozrejme môže cítiť strašne sám vo svete a nesmierne neistý sa pýtať, koho vlastne zaujíma poézia, kto by vôbec chcel čítať túto báseň a kto by k nej vôbec získal prístup, keby som sa nenamáhal a nezverejnila ju? Nie je to ľahké. Členstvo v tom tajnom spolku sa môže zdať ako osamelá posadnutosť, a zároveň je poézia útočiskom; súčasne tajným spolkom a hnutím odboja, keďže poézia trvá na pravde. Poézia je jediný jazyk, ktorý neklame.

Niekedy báseň hovorí to, čo nechce povedať, niekedy to, čo báseň *nehovorí*, je tou básňou. Čitateľ vyplní medzery. A môže to byť trochu ako Herakleitova rieka: dvakrát sa v nej neokúpeš; keď ju budeš čítať nabudúce, nebude rovnaká. Zmenil si sa. A niekedy je báseň silou, ktorá ťa mení.

Z angličtiny preložil Ján Gavura

Žalospev a iné básne

Večnosť

Mlčanie a temnota
držia moju hlavu
vo svojich nežných rukách

Počúvam šepot
ktorý prináša ticho v priebehu noci

divé vtáky temnoty odpovedajú
oslepené svetlom vo svojich očiach
prach a samota počítajú štyri steny zas a znova

Mesačné nechty

sú pod mojimi nechtami
blčia pod mojimi nechtami
tie večne zapadajúce mesiace
ligotavé pod mojimi nechtami
tváre navždy na svojej púti
naprieč tmou

v noci ako je táto
ti ukážem samotu
medzi mojimi nohami

jaskyne pod oceánom kde sa uchýlime jeden k druhému
moje úbohé stehná neustále klžu do strán ako vylákané ryby
bledé rastliny vyrastajú v noci
rozoznávame si navzájom tváre v temnote
ako jasné biele jazvy

dnes v noci ti ukážem samotu
medzi mojimi nohami